

Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för städtjänster

Nytt förslag till krav på städkemikalier

Städkemikalier

Baskrav | Särskilt kontraktsvillkor | KravID: 11567

Syftet med detta villkor är att minska risken för negativ påverkan på miljön och på människors hälsa. Villkoret begränsar användningen av produkter som är miljöfarliga, sensibiliserande och/eller hälsofarliga.

Kriterietext

Leverantören ska upprätta en förteckning över samtliga städkemikalier som används vid utförandet av kontraktet. Leverantören ska på begäran av [Den upphandlande organisationen] leverera en uppdaterad version av förteckningen.

Rengöringsmedel, rengörande golvvårdsmedel, handdiskmedel, maskindiskmedel samt tvättmedel som används vid utförandet av städtjänsten ska uppfylla samtliga punkter nedan.

1) Produktens miljö- och hälsofarlighet

Produkter som används vid utförandet av kontraktet ska inte vara klassificerade med någon av nedanstående faroklasser och faroangivelser, varken i EU-harmoniserad klassificering (enligt [bilaga VI](#) i CLP-förordningen) eller vid egenklassificering enligt kriterierna i CLP-förordningen.

Klassificering enligt förordning (EG) nr 1272/2008	
Faroklass	Faroangivelse
Farligt för vattenmiljön – akut fara (kategori 1)	H400
Farligt för vattenmiljön – fara för skadliga långtidseffekter (kategori 1-4)	H410, H411, H412, H413
Luftvägs- eller hudsensibilisering	H317, H334
Akut toxicitet (kategorier 1-3)	H300, H301, H330, H331
Cancerframkallande	H350, H351
Mutagen	H340, H341
Reproduktionstoxisk	H360, H361, H362

Undantag:

Golvvårdsmedel som golvp polish, golvvax och polish/vax-borttagningsmedel som inte har rengörande effekt omfattas inte av denna punkt.

För textiltvättmedel avsett för professionellt bruk omfattas följande inte av denna punkt:

- produkter där klassificeringen med H317 och/eller H334 beror på innehåll av enzymer
- produkter där klassificeringen med faroangivelse H410, H411 eller H412 beror på innehåll av perättiksyra (Cas-nr 79-21-0) eller väteperoxid (Cas-nr 7722-84-1)
- delkomponenter som är klassificerade med H412 på grund av enzyminnehåll, under förutsättning att delkomponenterna blandas i en automatiserad process i direkt anslutning till tvättmaskinen.

2) Tensiders nedbrytbarhet

Samtliga tensider som ingår i produkten ska vara lätt nedbrytbara under syrerika förhållanden (aerobt) enligt [OECD:s riktlinjer, testmetod 301 \(A till F\) eller 310](#) eller motsvarande testmetoder.

Tensider som ingår i produkten och som i sig är klassificerade som farliga för vattenmiljön med faroangivelse H410, H411, H412 eller H413 (även om produkten som helhet inte har någon av dessa klassificeringar) ska även vara nedbrytbara under syrefattiga förhållanden (anaerobt) enligt [OECD:s riktlinjer, test 311](#) eller motsvarande testmetoder.

3) Parfym

Eventuella parfym¹ som ingår i produkten ska vara tillsatta enligt The International Fragrance Associations (IFRA²) riktlinjer, eller likvärdigt.

Följande föreningar ska inte vara tillsatta i produkten:

- nitromyskföreningar och polycykliska myskföreningar
- hydroxyisohexyl 3-Cyklohexen Karboxaldehyd, HICC (CASnr 31906-04-4, 51414-25-6)
- atranol (CASnr 526-37-4)
- kloroatranol (CASnr 57074-21-2).

Följande föreningar får ingå med högst 0,01 viktprocent:

- doftämnen som är klassificerade som sensibiliserande med H317
- doftämnen som är deklarationspliktiga enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel ([detergentförordningen](#)).

4) Begränsning av specifika ämnen

Ingående ämnen³ i produkten ska inte vara upptagna på gällande [kandidatförteckning](#).

Ingående ämnen³ i produkten ska inte, av EU, ha bedömts vara PBT (Persistent, Bioaccumulative and Toxic) eller vPvB (very Persistent and very Bioaccumulative).⁴

Förslag på hur kontraktsvillkoret kan uppfyllas under avtalstiden

Leverantören ska på begäran, och för respektive produkt som ingår i leverantörens förteckning, kunna styrka att kontraktsvillkoret uppfylls genom att uppvisa något av exempelvis följande.

- Hänvisning till giltig licens för någon av till exempel följande märkningar

För rengöringsmedel:

Nordisk Miljömärkning (Svanen) Rengöringsmedel, generation 6
EU Ecolabel Rengöringsmedel för hårda ytor, (EU) 2017/1217
Bra Miljöval Kemiska produkter, version 2018

För rengörande golvvårdsmedel:

Nordisk Miljömärkning (Svanen) Rengöringsmedel, generation 6
EU Ecolabel Rengöringsmedel för hårda ytor, (EU) 2017/1217
Bra Miljöval Kemiska produkter, version 2018

För handdiskmedel:

Nordisk Miljömärkning (Svanen) Handdiskmedel, generation 6
EU Ecolabel Handdiskmedel, (EU) 2017/1214
Bra Miljöval Kemiska produkter, version 2018

För textiltvättmedel:

Nordisk Miljömärkning (Svanen)Textiltvättmedel för professionellt bruk,
generation 3 eller 4
EU Ecolabel Tvättmedel för industriellt och institutionellt bruk, (EU) 2017/1219
Bra Miljöval Kemiska produkter, version 2018

För maskindiskmedel:

Nordisk Miljömärkning (Svanen) Maskindiskmedel och spolglans, generation 6
EU Ecolabel Maskindiskmedel, (EU) 2017/1215
Bra Miljöval Kemiska produkter, version 2018

- Leverantörens egendeclaration inklusive teknisk dokumentation av kravuppfyllelse som verifierats av ett ackrediterat verifieringsorgan, ackrediterade för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

¹Parfym avser ämnen/ämnesblandningar som är tillsatta i syfte att förbättra produktens doftegenskaper.

²IFRA the International Fragrance Association är parfymindustrins officiella organ, för mer information se <https://ifrafragrance.org/>.

³Som ingående ämnen räknas alla ämnen i produkten, även tillsatta additiver i ingredienser (till exempel konserveringsmedel och stabilisatorer). Föroreningar från råvaruproduktion ingår dock inte. Som föroreningar räknas rester från råvaruproduktionen som ingår i produkten i koncentrationer under 0,01 viktprocent. Ämnen som medvetet och med ett visst syfte tillsatts en råvara betraktas inte som föroreningar oavsett koncentration.

⁴Enligt Reach bilaga XIII: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:02006R1907-20230806>

Förslag till bevis

Vid anbudslämning

Leverantören accepterar genom sitt anbud att kontraktsvillkoret kommer att uppfyllas under avtalstiden.

Förslag till uppföljning

Städkemikalier som används vid uppdragets utförande

Begär in en uppdaterad version av förteckningen över städkemikalier. Kontrollera genom platsbesök att de städkemikalier som används stämmer överens med förteckningen över städkemikalier samt kontrollera märkning eller egendeklaration enligt nedan.

Märkning

Om kravet verifierats med en hänvisning till märkning kontrolleras att det finns en giltig licens för den aktuella produkten. Om hänvisning sker till en av de förslag på märkningar som ges i kriteriet kontrolleras detta på [Nordisk Miljömärkning \(Svanen\)](#), [Bra Miljöval](#) eller [EU Ecolabel](#).

I de fall hänvisning sker till annan märkning måste ni kontrollera att den märkningen uppfyller de ställda kraven. Be leverantören om ytterligare dokument som styrker att den angivna märkningen uppfyller kraven.

Egendeklaration verifierad av ackrediterat verifieringsorgan

Om en verifierad egendeklaration används som bevis för kravet, begär in leverantörens egendeklaration inklusive dokumentation som visar att kravet uppfylls. Egendeklarationen ska vara verifierad av ett verifieringsorgan ackrediterat för uppgiften enligt ISO/IEC 17029 eller likvärdig standard.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på [Swedacs webbplats](#).

Hur kravet ska användas

Detta kriterium är tänkt att användas i samband med upphandling av städtjänster där leverantören själv står för tillhandahållandet av städkemikalier. Förteckningen av städkemikalier behövs för att den upphandlande organisationen ska kunna kontrollera vilka produkter som används i tjänsten och att dessa uppfyller kraven.

Kriteriet bör inte användas i en produktupphandling avseende städkemikalier eller i en upphandling av städtjänster där upphandlande organisation tillhandahåller de städkemikalier som leverantören ska använda vid uppdragets utförande. För produktupphandling kan våra [hållbarhetskriterier för kemiska produkter](#) användas.

Det finns idag ett begränsat antal ackrediterade verifieringsorgan för ISO/IEC 17029 (Bedömning av överensstämmelse - Allmänna principer och krav för validerings- och verifieringsorgan) eftersom det är en relativt ny standard. Detta kan komma att

ändras, särskilt om efterfrågan på att verifiera kravuppfyllelse på detta sätt ökar. Mer information om standarden och ackrediterade verifieringsorgan finns på [Swedacs webbplats](#).

Motiv

Inom städtjänster används många olika typer av rengöringsmedel. Detta villkor innebär att rengöringsmedel, rengörande golvvårdsmedel, handdiskmedel, maskindiskmedel samt tvättmedel som är miljöfarliga, sensibiliserande och/eller hälsofarliga begränsas vid uppdragets utförande.

1) Produktens miljö- och hälsofarlighet

Produkter som klassificeras som miljöfarliga kan orsaka negativ påverkan på den yttre miljön vid exponering. Ämnen som är sensibiliserande kan ge upphov till allergier hos människor som kommer i kontakt med hygien- och rengöringsprodukter. Exempel på ämnen som är klassificerade som sensibiliserande är parfym, konserveringsmedel och enzymer. Ämnen som klassificeras som hälsofarliga kan ge allvarlig negativ påverkan på människors hälsa vid exponering. Kravet gäller både för ämnen som har bindande EU-gemensam klassificering och ämnen som klassificerats genom egenklassificering, det vill säga då tillverkaren själv klassificerar sina ämnen enligt gällande regelverk.

2) Tensiders nedbrytbarhet

Tensider är ämnen som är viktiga för att få en rengörande funktion. De är därför de ämnen som ingår i störst mängd i de flesta produkter med rengörande effekt. I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel (Detergentförordningen) ställs krav på att tensider i tvätt- och rengöringsmedel ska vara lätt nedbrytbara om inte undantag har beviljats. Kravet omfattar nedbrytbarhet under syrerika (aeroba) förhållanden. För tensider klassade som miljöfarliga med fara för skadliga långtidseffekter omfattas även nedbrytbarhet under syrefattiga (anaeroba förhållanden) eftersom det finns tensider som ansamlas i reningsverkens slam. Slammet rötas (anaerobt) vilket medför krav på även anaerob nedbrytning. Många tensider är giftiga för vattenlevande organismer och det är därför inte bra om de ansamlas i miljön.

Lätt nedbrytbar innebär att ett ämne bryts ner i en syrerik/aerob miljö vid ovan angivna tester inom 28 dagar. Ämnet bedöms vara lätt nedbrytbart om 70% DOC (Dissolved Organic Carbon) brutits ner och 60% ThOD (Theoretical Oxygen Demand) eller ThCO₂-produktion (CO₂-utveckling) för respirometriska metoder. Test för 10-dagarsfönstret behöver inte uppfyllas.

3) Parfym

Parfym är enligt [Astma och Allergiförbundet](#) en vanlig orsak till kontaktallergi hos befolkningen. Parfym har inte någon rengörande effekt i produkterna utan tillsätts för att bidra med doft. The International Fragrance Association, IFRA, är

parfymindustrins officiella organ. IFRA-certifikatet garanterar att parfymblandningen uppfyller kraven i "Code of practice" och är säkra för konsumenten och miljön. Kriteriet utesluter även tre doftämnen som bedömts vara doftallergener av Scientific Committee on Cosmetic Products, [SCCS](#); HICC, atranol och kloroatranol.

Även grupperna nitromysker och polycykliska mysker, som är de vanligaste syntetiska myskföreningarna utesluts. Myskxylen och myskketon är reglerade i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1223/2009 om kosmetiska produkter. För kemisk-tekniska produkter saknas haltgränser för dessa ämnen. Polycykliska mysker används fortfarande i konsumentprodukter av många europeiska företag. Användandet av nitromysker är väldigt begränsat, men tillverkare utanför Europa tillverkar fortfarande till exempel mysk ambrette, som är förbjuden enligt IFRA.

Till nitromysker och polycykliska mysker räknas följande:

- myskxylen CAS nr 81-15-2
- myskambrette CAS nr 83-66-9
- mysken CAS nr 116-66-5
- myskustibetin CAS nr 145-39-1
- myskusketon CAS nr 81-14-1
- HHCB CAS nr 114109-62-5, 114109-63-6, 1222-05-5, 78448-48-3 och 78448-49-4
- AHTN CAS nr 1506-02-1 och 21145-77-7.

I tvätt- och rengöringsförordningen finns en lista över doftallergener som är deklareringspliktiga, dessa begränsas i kravet till 0,01 viktprocent. I tillägg till detta begränsas även andra doftämnen som är klassificerade som sensibiliserande med H317 enligt punkt 1 i kravtexten.

4) Begränsning av specifika ämnen

- Kandidatförteckningen

Ämnen med egenskaper som kan medföra allvarliga och bestående effekter på människors hälsa och i miljön förs upp på kandidatförteckningen¹. Dessa ämnen:
-är cancerframkallande, mutagena eller reproduktionstoxiska, så kallade CMR-ämnen
-är långlivade, bioackumulerande och toxiska, så kallade PBT-ämnen
-inger motsvarande betänkligheter, till exempel hormonstörande ämnen

- PBT/vPvB

Persistenta (långlivade), bioackumulerbara och toxiska ämnen (PBT) samt väldigt persistenta och väldigt bioackumulerbara ämnen (vPvB) definieras i förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (REACH), annex XIII². Dessa ämnen har miljöfarliga egenskaper och tillhör gruppen "särskilt farliga ämnen". Vissa, men inte alla, ämnen klassificerade som PBT eller vPvB finns upptagna på kandidatförteckningen.

¹<https://echa.europa.eu/sv/candidate-list-table>

²<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:02006R1907-20230806>

